

Unustatud kunstniku näitus

Teet Veispak

Tallinna Linnagaleriis on avatud näitus "Rakvere vabastamine" virulasest kunstniku Aleksander Rünki loomingust.

Aleksander Rünk (kuni 1935. aastani Grauberg) on vähetuntud ja peaaegu unustatud kunstnik. Ta sündis 28. juulil 1900 ning suri 27. juulil 1962. Tema varasemast elust pole kuigi palju teada. Vahetult pärast sõda oli ta Virumaa TSN Täitevkomitee kultuuriosakonna esimene juhataja ning oli tihedalt seotud Virumaa Maakondliku Muuseumi taasavamisega 1946. aastal. Aastatel 1950 – 1959 oli ta ka sama muuseumi direktor.

Oma kutsumuselt oli Aleksander Rünk kunstnik, ta ei jätnud seda ka ametlikes paberites nimetamata. Ta oli iseõppinud kunstnik, kelle haridus piirdus neljaklassilise algharidusega. Siiski oli ta omal ajal üsna tuntud, tema töid eksponeeriti isetegevuslike kunstnike näitustel Eestis ja kogu Nõukogude Liidus.

Aleksander Rünki looming on väga tihedalt seotud just muuseumiga, mille ekspositsiooni tarvis ta oma töid tegi.

Need on valdavalt ajalooliste sündmuste narratsioonid ning ka nõukogude ajal aktsepteeritud isikute portreed (Lenin, Stalin, Mitšurin, Kreutzwald, Koidula jpt). Antud näitusel on eksponeeritud just ajaloolised tööd. Need pildid on äärmiselt informatsiooni- ja detailrikkad, kujutades sageli ka ajaliselt eriaegseid tegevusi koos (näit. talupoegade nuhtlemine mõisa tallis jpt). Mõned tööd, näiteks "Rakvere vabastamine" on autori ideaalkujutus nõukogude vägede saabumisest Rakverre, ehkki tegelikkuses midagi sellist ei toimunud - sakslased olid sealt lahkunud juba päev varem. Samas on ta teinud ka ajalooliste sündmuste rekonstruktsioone, nt "Roostoja lahing", mis tuginesid selles osalenute (Erich Lausik) kirjeldustele.

Samavõrd huvitav on Aleksander Rünki püüdlikult realistlik kujutuslaad, mis iseloomustab kõiki tema töid. Omaette lisaväärtuse loob nende tööde eksponeerimine sootumaks uues ajalises kontekstis, millega nad märkamatult minetavad on sisemise ideoloogilise programmeerituse.

Aleksander Rünk "Rakvere vabastamine". Repro.